

ઇટાલી

સાયકલમાં ગુપ્ત દસ્તાવેજો લઈ જનાર ખેલાડી

ટૂર ડી ફ્રાન્સના ચેમ્પિયને અભ્યાસના બહાને નાઝી ચોકીઓ પાર કરી. સાયકલના ફ્રેમમાં છુપાવેલા નકલી કાગળોએ સેંકડો લોકોના જીવ બચાવ્યા.

ક્યાં ફ્લોરેન્સથી અસીસી

કોણ જીનો બારતાલી, સાયકલિંગના ચેમ્પિયન જેમણે પોતાના અભ્યાસ ફેરાઓથી સેંકડો લોકોના જીવ બચાવ્યા

ક્યારે 1943 થી 1944

4 મિનિટનું વાંચન

વાર્તા

1930 ના દાયકાના અંતમાં જીનો બારતાલી યુરોપના સૌથી લોકપ્રિય ખેલાડીઓમાંના એક હતા. તેઓ ફ્લોરેન્સ નજીક એક સાધારણ પરિવારમાં ઉછર્યા. નાનપણમાં તેમણે સાયકલ સમારકામની નાની દુકાનમાં કામ કર્યું. જ્યારે તેમણે સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લેવાનું શરૂ કર્યું, ત્યારે ઊંચા પહાડી રસ્તાઓ પર તેમને કોઈ રોકી શકતું ન હતું.

1938 માં તેમણે ટૂર ડી ફ્રાન્સ જીતી લીધી. આ રેસ દુનિયાની સૌથી અઘરી સાયકલ સ્પર્ધા ગણાતી હતી. તેઓ રાષ્ટ્રીય નાયક બનીને ઇટાલી પાછા ફર્યા. શાસકો ઇચ્છતા હતા કે તેઓ ફાશીવાદી નેતાઓની પ્રશંસા કરે. બારતાલીએ સ્પષ્ટ ના પાડી દીધી. તેઓ એક ધાર્મિક વ્યક્તિ હતા. તેઓ માનતા હતા કે ઈશ્વરની નજરમાં બધા મનુષ્યો સમાન છે.

પછી બીજું વિશ્વયુદ્ધ સમગ્ર યુરોપમાં ફેલાઇ ગયું.

એક ખતરનાક વિનંતી

સપ્ટેમ્બર 1943 માં નાઝી સેનાએ ઉત્તરી અને મધ્ય ઇટાલી પર કબજો જમાવી લીધો. રસ્તાઓ પર હથિયારબંધ સૈનિકો ફરવા લાગ્યા. યહૂદી પરિવારોની શોધખોળ શરૂ થઈ. તેમને પકડીને સીધા મોતની છાવણીઓમાં મોકલવામાં આવતા હતા.

ફ્લોરેન્સમાં લોકોને બચાવવા માટે એક ગુપ્ત જૂથ બન્યું. આ જૂથનું નેતૃત્વ સ્થાનિક આર્ચબિશપ અને એક રબ્બી કરી રહ્યા હતા. તેમણે યહૂદી પરિવારોને સુરક્ષિત ઘરો, ખેતરો અને શાંત ચર્ચોમાં છુપાવી દીધા.

છુપાયેલા પરિવારોને બચવા માટે નવી ઓળખની જરૂર હતી. અસીસી શહેરના ગુપ્ત છાપખાનાવાળા નકલી ઓળખપત્રો બનાવવા સંમત થયા. તેમણે મુસાફરીના ખોટા પાસ પણ બનાવ્યા.

અસીસી શહેર ફ્લોરેન્સથી પહાડી રસ્તાઓ ઓળંગીને એક સો સિત્તેર કિલોમીટરથી વધુ દૂર હતું. રસ્તાઓ પર સૈન્ય ચોકીઓ ગોઠવાયેલી હતી. જો સૈનિકો કોઈને ખોટા દસ્તાવેજો સાથે પકડી લે, તો તેને ત્યાં જ ગોળી મારી દેતા હતા.

આ જૂથને એવા સંદેશવાહકની શોધ હતી જે શંકા ઊભી કર્યા વિના ઝડપથી મુસાફરી કરી શકે.

આર્ચબિશપે જીનો બારતાલીને પોતાની કચેરીએ બોલાવ્યા અને તેમની મદદ માંગી.

બારતાલી ખતરાને સારી રીતે સમજતા હતા. તેમની યુવાન પત્ની અને નાનો પુત્ર હતો. પકડાઈ જવાનો અર્થ ચોક્કસ મૃત્યુ હતું. છતાં તેઓ જરાય અચકાયા નહીં. તેઓ તરત જ સંમત થઈ ગયા.

સાયકલના પોલા પાઈપ

બારતાલીએ એક ચતુર યોજના બનાવી.

તેઓ ભવિષ્યની સાયકલ રેસના નામે રોજ સઘન અભ્યાસ કરતા રહ્યા. તેઓ પોતાની સત્તાવાર રેસિંગ જર્સી પહેરીને બહાર નીકળતા. તેમની છાતી પર મોટા અક્ષરે તેમનું નામ લખેલું રહેતું.

દરેક ફેરા પહેલાં તેઓ ફ્લોરેન્સમાં પોતાના ગુપ્ત સાથીઓને મળતા. તેઓ તેમને પાસપોર્ટ સાઇઝના ફોટા અને નકલી કાગળો પાતળી નળીઓની જેમ વાળીને આપતા.

બારતાલી પોતાની સાયકલની સીટનો સ્ક્રૂ ખોલતા. તેઓ એ કાગળોને સાયકલના પોલા ફ્રેમની અંદર ઉતારી દેતા. કેટલાક કાગળો તેઓ હેન્ડલના પાઈપમાં પણ છુપાવતા.

પછી તેઓ એકલા જ રસ્તા પર નીકળી પડતા.

ફ્લોરેન્સથી અસીસી જઈને પાછા ફરવાનો રસ્તો ખૂબ થકવી નાખનારો હતો. આ મુસાફરી ત્રણ સો પચાસ કિલોમીટરથી પણ લાંબી હતી. રસ્તામાં ઊંચા પહાડો અને ધૂળિયા માર્ગો આવતા હતા.

બારતાલી ધોધમાર વરસાદ અને કડકડતી ઠંડીમાં સાયકલ ચલાવતા રહ્યા. જ્યારે ચોકીઓ પર જર્મન સૈનિકો તેમને રોકતા, ત્યારે તેઓ એકદમ શાંત રહેતા.

સૈનિકો આ મહાન ચેમ્પિયનને તરત જ ઓળખી જતા. તેઓ તેમની આસપાસ ભેગા થઈને ઓટોગ્રાફ માંગવા લાગતા.

જ્યારે પણ કોઈ સૈનિક તેમની સાયકલને અડવા આગળ વધતો, ત્યારે બારતાલી તરત જ બોલી ઊઠતા.

તેઓ સૈનિકોને ચેતવણી આપતા કે સાયકલના ભાગોને બિલકુલ ન અડે. તેઓ કહેતા કે વધુ ઝડપ માટે સાયકલના દરેક ભાગનું મિલીમીટર પ્રમાણે સેટિંગ કરેલું છે. તેઓ દાવો કરતા કે સહેજ પણ અડવાથી તેનું સંતુલન બગડી જશે.

સૈનિકો તેમની વાત માની લેતા. તેઓ પાછળ હટી જતા. તેઓ તેમના પાસ પર સિક્કો મારીને તેમને જવા દેતા.

> “સારું કામ એ છે જે તમે કરો છો, એ નહીં જેની તમે વાતો કરો છો. કેટલાક મેડલ તમારા આત્મા પર લાગે છે, તમારા જેકેટ પર નહીં.”
>
> જીનો બારતાલી, પોતાના પુત્ર આન્દ્રેયા સાથે વાત કરતા

બારતાલી થાકેલા અને ધૂળથી ખરડાયેલા અસીસી પહોંચતા. તેઓ ચર્ચ પાસે ઊભા રહેતા. સાધ્વીઓ અને સાધુઓ તેમનું અંદર સ્વાગત કરતા.

તેઓ સાયકલના ફ્રેમમાંથી છુપાવેલા કાગળો બહાર કાઢતા. કાર્યકરો નવા ઓળખપત્રો પર ફોટા ચોંટાડીને તેના પર મહોર મારતા.

પછી બારતાલી તૈયાર થયેલા નકલી પાસપોર્ટ પાછા સાયકલમાં ભરી લેતા. તેઓ પાછા વળતા અને ફ્લોરેન્સ તરફ સાયકલ ચલાવવા લાગતા.

તેમણે ઘણા મહિનાઓ સુધી ડઝનબંધ વખત આ જોખમી ફેરા કર્યા.

તેમણે ફ્લોરેન્સમાં પોતાના ઘરના ભોંયરામાં પણ એક યહૂદી પરિવારને આશરો આપ્યો. શહેર આઝાદ ન થયું ત્યાં સુધી ગોલ્ડનબર્ગ પરિવાર ત્યાં સંપૂર્ણપણે સુરક્ષિત રહ્યો.

1938	350km	800+
જે વર્ષે પહેલો ટૂર જીત્યો	તેમના આવવા-જવાનું અંતર	જૂથ દ્વારા બચાવાયેલા જીવ

શાંત નાયક

આ ગુપ્ત જૂથે આઠ સોથી વધુ યહૂદી લોકોને મોતની છાવણીઓમાંથી બચાવવામાં મદદ કરી.

યુદ્ધ પૂરું થયા પછી બારતાલી ફરી વ્યવસાયિક સાયકલિંગમાં પાછા ફર્યા. 1948 માં પોતાની પ્રથમ જીતના દસ વર્ષ પછી તેમણે બીજી વખત ટૂર ડી ફ્રાન્સ જીતી.

છતાં આખી જિંદગી તેમણે યુદ્ધ દરમિયાન કરેલા કાર્યોની ક્યારેય બડાઈ ન હાંકી. તેમણે ક્યારેય આ ફેરાઓ વિશે ભાષણો ન આપ્યા. તેમણે પત્રકારોને પણ કંઈ ન જણાવ્યું.

વર્ષો પછી તેમના પુત્ર આન્દ્રેયાને આ ગુપ્ત ફેરાઓની જાણ થઈ. જ્યારે આન્દ્રેયાએ આ વિશે પૂછ્યું, ત્યારે બારતાલીએ તેમને શાંત રહેવા કહ્યું. તેમણે કહ્યું કે સાચા નાયક એ છે જેઓ મનમાં દુઃખ વેઠે છે, તાળીઓ મેળવવા દોડતા નથી.

વર્ષ 2000 માં 85 વર્ષની ઉંમરે બારતાલીનું અવસાન થયું.

તેમના અવસાન પછી જ તેમની બહાદુરીની ખરી હકીકત દુનિયા સમક્ષ આવી. 2013 માં યાદ વાશેમ સ્મારકે તેમને રાષ્ટ્રો વચ્ચેના નેક ઇન્સાન તરીકે સન્માનિત કર્યા.

તેમની સાયકલ તેમને રમતના સૌથી ઊંચા શિખરો સુધી લઈ ગઈ. પણ તેમની સૌથી ભવ્ય દોડ છૂપી રીતે માણસોના જીવ બચાવવા માટે લડાઈ હતી.

ક્યારે શું થયું

- **1938** યુવાન ખેલાડી તરીકે બારતાલીએ પ્રથમ ટૂર ડી ફ્રાન્સ જીતી.
- **1943** નાઝીઓએ ઇટાલી પર કબજો કર્યો અને બારતાલી બચાવ જૂથમાં જોડાયા.
- **1944** તેમણે સાયકલમાં છુપાવીને સેંકડો માઇલ સુધી નકલી કાગળો પહોંચાડ્યા.
- **1948** બારતાલીએ પ્રથમ જીતના દસ વર્ષ પછી બીજી વખત ટૂર ડી ફ્રાન્સ જીતી.
- **2013** યાદ વાશેમે તેમને રાષ્ટ્રો વચ્ચેના નેક ઇન્સાન તરીકે બિરદાવ્યા.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

મોટાભાગના પ્રખ્યાત ખેલાડીઓ પોતાની લોકપ્રિયતાનો ઉપયોગ આરામ અને સુરક્ષા માટે કરે છે. જીનો બારતાલીએ પોતાની નામનાનો ઉપયોગ અજાણ્યા લોકો માટે પોતાનો જીવ જોખમમાં મૂકવા કર્યો. તેમણે પોતાના અભ્યાસ ફેરાઓને ગુપ્ત બચાવ અભિયાનોમાં બદલી નાખ્યા અને ક્યારેય પોતાની બહાદુરીની શેખી ન કરી.

અમારો મત

સાચી હિંમતને ક્યારેય પ્રશંસકોની જરૂર હોતી નથી. બારતાલીએ સાબિત કર્યું કે ખરી માનવતા એ છે જે વખાણ કે બદલાની આશા રાખ્યા વિના બીજા માટે કરવામાં આવે.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 પોતાની આવડતનો ઉપયોગ બીજા માટે કરો

બારતાલી કોઈ લશ્કર સામે લડી શકતા નહોતા, પણ તેઓ કોઈના કરતાં પણ વધુ ઝડપે અને દૂર સુધી સાયકલ ચલાવી શકતા હતા.

આ અજમાવો: તમારી કોઈ ખાસ કુશળતા ઓળખો અને આ અઠવાડિયે આસપાસના કોઈ વ્યક્તિની મદદ માટે તેનો ઉપયોગ કરો.

2 સારા કામોની બડાઈ ન હાંકો

તેઓ માનતા હતા કે મદદ કરીને બડાઈ હાંકવાથી તે કામની પવિત્રતા નષ્ટ થઈ જાય છે.

આ અજમાવો: આ અઠવાડિયે કોઈ સહકર્મી કે પડોશી માટે કોઈ સારું કામ કરો અને કોઈને પણ જણાવશો નહીં.

3 પરીક્ષાના સમયે સિદ્ધાંતો પર અડગ રહો

તેમની પાસે નાનો પરિવાર હતો અને ગુમાવવા જેવું ઘણું હતું, છતાં તેઓ અન્યાય જોઈને ચૂપ ન બેઠા.

આ અજમાવો: આ અઠવાડિયે તમારી આસપાસ કોઈની સાથે અન્યાય થતો જુઓ, તો શાંતિથી તેની પડખે ઊભા રહો.

4 સતત નાના પ્રયાસો કરતા રહો

તેમણે સેંકડો લોકોના જીવ એક જ બપોરમાં નહોતા બચાવ્યા. તેમણે વારંવાર પહાડી મુસાફરી પૂરી કરી.

આ અજમાવો: કોઈ અઘરા કામને નાના દૈનિક પ્રયાસોમાં વહેંચો અને આ અઠવાડિયે રોજ તેનો એક ભાગ પૂરો કરો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

કેટલાક મેડલ તમારા આત્મા પર લાગે છે, તમારા જેકેટ પર નહીં.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

BBC News
Gino Bartali: The cyclist who saved Jews in wartime Italy

United States Holocaust Memorial Museum
Gino Bartali

Holocaust Memorial Day Trust
Gino Bartali

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: બારતાલીએ આજીવન પોતાના અભિયાનો ગુપ્ત રાખ્યા. બચાવાયેલા લોકોની ચોક્કસ સંખ્યા ઇતિહાસકારો અને જીવિત બચેલા લોકોના અંદાજ પર આધારિત છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.